

Rättsfallssamlingen

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT
JULIANE KOKOTT
föredraget den 2 juni 2016¹

Mål C-185/15

**Marjan Kostanjevec
mot
F&S Leasing, GmbH**

(begäran om förhandsavgörande från Vrhovno sodišče Republike Slovenije (Republiken Slovenien))

”Civilrättsligt samarbete — Förordning (EG) nr 44/2001 — Tillämpning i tiden — Genkärsmål som avser ett yrkande som grundas på obehörig vinst — Talan som avser avtal — Förpliktelsens uppfyllelseort”

I – Inledning

1. I förevarande mål ska domstolen pröva en såväl i processuellt hänseende som i praktiken relativt ovanlig situation, beträffande vilken den hänskjutande domstolen har ställt olika tolkningsfrågor, vilka samtliga rör förordning (EG) nr 44/2001.²
2. Tolkningsfrågorna avser för det första huruvida en talan, genom vilken en konsument som ursprungligen förpliktats utge betalning efter det att motpartens exekutionstitel upphävts återkräver den betalning som erlagts på grund av obehörig vinst, kan anses utgöra ett genkärsmål i den mening som avses i nämnda förordning. Frågorna rör för det andra tolkningen av behörigheten när talan avser avtal och konsumenttvister enligt förordning nr 44/2001.
3. Innan besvarandet av de egentliga tolkningsfrågorna ska domstolen dessutom klargöra huruvida förordning nr 44/2001 över huvud taget är tillämplig i förevarande mål, av det skälet att talan om betalning väcktes mot konsumenten före Republikens Sloveniens anslutning till Europeiska unionen den 1 maj 2004.

¹ — Originalspråk: tyska.

² — Rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 12, 2001, s. 1).

II – Tillämpliga bestämmelser

A – Unionsrätt

1. Förordning nr 44/2001

4. Skäl 11 i förordning nr 44/2001 har följande lydelse:

”Behörighetsbestämmelserna måste uppfylla kravet på förutsebarhet och bygga på den allmänna principen om svarandens hemvist ...”

5. I artikel 5 i förordning nr 44/2001 föreskrivs följande:

”Talan mot den som har hemvist i en medlemsstat kan väckas i en annan medlemsstat

1. a) om talan avser avtal, vid domstolen för uppfyllelseorten för den förpliktelse som talan avser.
- b) i denna bestämmelse, och såvida inte annat avtalats, avses med uppfyllelseorten för den förpliktelse som talan avser
 - vid försäljning av varor, den ort i en medlemsstat dit enligt avtalet varorna har eller skulle ha levererats,
 - vid utförande av tjänster, den ort i en medlemsstat där enligt avtalet tjänsterna har eller skulle ha utförts;
- c) om punkt b inte gäller, skall punkt a gälla, ...”

6. Artikel 6 i förordning nr 44/2001 har följande lydelse:

”Talan mot den som har hemvist i en medlemsstat kan även väckas i följande fall:

...

3. Vid genkärsmål som grundar sig på samma avtal eller omständigheter som huvudkärålet, vid den domstol där huvudkärålet är anhängigt. ...”

7. I artikel 15.1 i förordning nr 44/2001 föreskrivs följande:

”Om talan avser avtal som har ingåtts av en person, konsumenten, för ändamål som kan anses ligga utanför hans affärsverksamhet eller yrkesverksamhet, gäller i fråga om behörigheten ... bestämmelserna i detta avsnitt

- a) om avtalet gäller köp av varor där betalningen ska erläggas i särskilda poster, eller
- b) om avtalet gäller lån som ska återbetalas i särskilda poster eller någon annan form av kredit om lånet eller krediten var avsedd att finansiera köp av varor, eller
- c) i övriga fall, om avtalet har ingåtts med en person som bedriver kommersiell verksamhet eller yrkesverksamhet i den medlemsstat där konsumenten har hemvist eller, på något sätt, riktar sådan verksamhet till den medlemsstaten eller flera stater, däribland den medlemsstaten, och avtalet faller inom ramen för sådan verksamhet.”

8. Enligt artikel 16 i förordning nr 44/2001 inskränker bestämmelserna om behörig domstol vid konsumenttvister ”inte rätten att väcka genkärsmål vid den domstol där huvudkärålet, enligt bestämmelserna i detta avsnitt, är anhängigt.”

9. Artikel 28 i förordning nr 44/2001 har följande lydelse:

”... Om kärsmål som har samband med varandra prövas vid domstolar i olika medlemsstater, får varje domstol utom den vid vilken talan först väckts låta handläggningen av målet vila.

...

(3) Vid tillämpningen av denna artikel skall kärsmål anses ha samband med varandra om de är så förenade att en gemensam handläggning och dom är påkallad för att undvika att oförenliga domar meddelas som en följd av att kärmålen prövas i olika rättegångar.”

10. Övergångsbestämmelsen i artikel 66.1 i förordning nr 44/2001 har följande lydelse:

”Bestämmelserna i denna förordning skall tillämpas endast på rättsliga förfaranden som har inletts och på officiella handlingar (actes authentiques) som har upprättats eller registrerats efter förordningens ikraftträdande.”

2. Förordning nr 864/2007 (”Rom II”)

11. I skäl 7 i förordning nr 864/2007³ klargörs följande:

”Denna förordnings materiella tillämpningsområde och bestämmelser bör överensstämma med ... förordning (EG) nr 44/2001 ... och de instrument som rör tillämplig lag på avtalsförpliktelser.”

12. Artikel 10 i förordning nr 864/2007 har följande lydelse:

”Om en utomobligatorisk förpliktelse som har sin grund i obehörig vinst, inbegripet mottagande av felaktigt utbetalda belopp, rör ett förhållande som råder mellan parterna, till exempel som har sin grund i ett avtal eller en skadeståndsgrundande händelse, som har nära anknytning till den obehöriga vinsten, skall den lag tillämpas som reglerar det förhållandet.”

3. Förordning nr 593/2008 (Rom I)

13. I skäl 7 i förordning nr 593/2008⁴ anges följande:

”Denna förordnings materiella tillämpningsområde och bestämmelser bör överensstämma med rådets förordning (EG) nr 44/2001 ... och [Rom II-]förordning[en].”

14. Artikel 12.1 i förordning nr 593/2008 har följande lydelse:

”Den lag som är tillämplig på avtalet enligt denna förordning ska särskilt reglera ...

e) följderna av avtalets giltighet.”

3 — Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 864/2007 av den 11 juli 2007 om tillämplig lag för utomobligatoriska förpliktelser (Rom II) (EGT L 199, 2007, s. 40).

4 — Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I) (EGT L 177, 2008, s. 6).

B – Nationell rätt

15. Enligt den slovenska obligationslagstiftningen är den som utan någon rättslig grund har gjort en vinst på någon annans bekostnad skyldig att, om möjligt, återbetala vad som erhållits eller ersätta värdet på den fördel som erhållits. Skyldigheten att återbetala eller ersätta värdet föreligger även när en person får en fördel med stöd av en grund som senare inte längre föreligger.

III – Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

16. Parterna i det nationella målet ingick ett avtal om finansiell leasing den 14 januari 1994, från vilket leasegivaren härleder ett betalningskrav. Leasegivaren framställde detta krav för första gången mot leasetagaren på rättslig väg år 1995 och erhöll en exekutionstitel år 2004, vilken vann laga kraft och blev verkställbar efter att överklagandet ogillats. År 2006 enades parterna för fullgörandet av denna exekutionstitel om betalning på 18 678,45 euro.

17. Leasetagaren angrep emellertid betalningsförpliktelsen genom ett annat tillämpligt rättsmedel.⁵ På grund av detta rättsmedel upphävde Vrhovno sodišče Republike Slovenije (Högsta domstolen i Slovenien) den 9 juli 2008 de domar genom vilka leasegivarens yrkande om betalning hade bifallits och återförvisade målet till domstolen i första instans för en ny prövning. I det skedet av förfarandet framställde leasetagaren ett genkärsmål och yrkade att leasegivaren skulle återbetala 18 678,45 euro jämte ränta och grundande sitt yrkande på obehörig vinst, eftersom den dom från år 2004 som gav leasegivaren en exekutionstitel inte längre förelåg.

18. Vid återförvisningen ogillades leasegivarens yrkande om betalning och domen vann laga kraft. Leasetagarens yrkanden bifölls däremot i första och andra instans. Leasegivaren som tappat målet har överklagat domarna till den hänskjutande domstolen och ifrågasatt att de slovenska domstolarna är behöriga att pröva leasetagarens talan.

19. Mot denna bakgrund har den hänskjutande domstolen beslutat att ställa följande tolkningsfrågor till Europeiska unionens domstol:

- 1) Ska begreppet genkärsmål i den mening som avses i artikel 6 punkt 3 i förordning nr 44/2001 tolkas så, att det även omfattar en talan som väckts som ett genkärsmål enligt nationell rätt efter det att, i målet om överklagande,⁶ en dom, som vunnit laga kraft och var verkställbar, i ett mål rörande gensvarandens⁷ huvudkärsmål har upphävts och samma mål har återförvisats till domstolen i första instans för en förnyad prövning, men genkäranden,⁸ i sitt genkärsmål som grundas på obehörig vinst, yrkar återbetalning av det belopp som han var skyldig att betala enligt den upphävda dom som avkunnades i målet rörande gensvarandens huvudkärsmål?
- 2) Ska begreppet ”konsumenttvister” i artikel 15.1 i förordning nr 44/2001 tolkas så, att det även omfattar situationen då konsumenten väcker talan, genom vilken vederbörande framställer ett yrkande som grundas på obehörig vinst, som ett genkärsmål enligt nationell rätt, vilket har en koppling till huvudkärsmålet som dock avser ett mål rörande ett avtal som ingåtts av en konsument i enlighet med ovannämnda bestämmelse i förordning nr 44/2001, och genom vilket genkäranden/konsumenten yrkar återbetalning av det belopp som vederbörande var skyldig att

5 — Detta slovenska rättsmedel betecknas som överklagande i punkt 3, fast det vid en tolkning av begreppet i enlighet med tysk rätt i praktiken är fråga om en begäran om återupptagande av det redan lagakraftvunna förfarandet.

6 — Här avses leasegivaren och gensvaranden.

7 — Angående begreppet överklagande, se fotnot 5.

8 — Här avses leasetagaren och genkäranden.

betala enligt en (senare) upphävd dom, vilken avkunnades i ett mål rörande gensvarandens huvudkärsmål, och således återbetalning av det belopp som har sin grund i ett mål i en konsumenttvist?

- 3) Om, i det ovan beskrivna fallet, varken bestämmelserna om behörighet i fråga om genkärsmål eller bestämmelserna om behörighet vid konsumenttvister kan ligga till grund för behörigheten:
- a) Ska då begreppet ”om talan avser avtal” i artikel 5 punkt 1 i förordning nr 44/2001 tolkas så, att det även omfattar en talan genom vilken genkäranden framställer ett yrkande som grundas på obehörig vinst, men vilken väcks som ett genkärsmål enligt nationell rätt, vilket har en koppling till gensvarandens huvudkärsmål som avser avtalsförhållandet mellan parterna, när yrkandet som grundas på obehörig vinst syftar till återbetalning av det belopp som genkäranden var skyldig att betala enligt en (senare) upphävd dom, vilken avkunnades i ett mål rörande gensvarandens huvudkärsmål, och således återbetalning av det belopp som har sin grund i ett mål där talan avser avtal?

Om föregående fråga kan besvaras jakande:

- b) Ska då, i det ovan beskrivna fallet, behörigheten beroende på uppfyllelseorten enligt artikel 5 punkt 1 i förordning nr 44/2001 prövas på grundval av de bestämmelser som reglerar fullgörandet av förpliktelser som har sin grund i ett yrkande som grundas på obehörig vinst?

IV – Rättslig bedömning

20. Den hänskjutande domstolen önskar i första hand få klarhet i vilken domstol som är behörig i genkärålet angående leasetagarens återbetalningskrav och, med sin andra fråga, vilken domstol som är behörig i konsumenttvister. Den tredje frågan har endast ställts för det fall att de första båda frågorna besvaras nekande, och den andra delen av denna fråga endast för det fall att den första delen av den tredje frågan besvaras jakande.

21. Samtliga tolkningsfrågor rör tolkningen av förordning nr 44/2001. Huruvida domstolen är skyldig att besvara dessa frågor framgår emellertid inte automatiskt av det förfarande som den hänskjutande domstolen har redogjort för. Tvärtom uppkommer frågan huruvida nämnda förordning över huvud taget kan vara tillämplig i det nationella målet med hänsyn till dess tillämpning i tiden.

22. Förordning nr 44/2001 trädde i kraft i Slovenien genom Sloveniens anslutning till unionen den 1 maj 2004.⁹ Förfarandet mot den genkärande leasetagaren går emellertid tillbaka till år 1995, det vill säga till en tidpunkt före Republiken Sloveniens anslutning till Europeiska unionen.

23. Innan tolkningsfrågorna kan prövas ska därför klargöras huruvida förordning nr 44/2001 är tillämplig i förevarande mål. Om denna fråga ska besvaras nekande, krävs det inte något besvarande av tolkningsfrågorna, eftersom dessa i så fall inte har något samband med tvisten i det nationella målet och är hypotetiska.¹⁰

A – Tillämpning i tiden av förordning nr 44/2001

24. Enligt artikel 66 i förordning nr 44/2001 ska förordningen endast tillämpas på rättsliga förfaranden som har inletts *efter förordningens ikraftträdande*.

9 — Angående tillämpningen i tiden av förordning nr 44/2001, se dom Wolf Naturprodukte (C-514/10, EU:C:2012:367, punkt 19) samt generaladvokaten Cruz Villalóns förslag till avgörande i samma mål (C-514/10, EU:C:2012:54, punkt 25).

10 — Dom Česká spořitelna (C-419/11, EU:C:2013:165, punkt 21 och där angiven rättspraxis)

25. Förordningen är uppenbarligen inte tillämplig på leasegivarens ursprungliga betalningskrav från år 1995.

26. Leasinggivarens betalningskrav utgör emellertid inte den direkta utgångspunkten för tolkningsfrågorna. Tvärtom hänför de sig till leasetagarens genkärsmål från år 2008, vilket denne väckte när det slovenska förfarandet efter att det hade vunnit laga kraft återförvisades till domstolen i första instans. Vid denna tidpunkt var förordning nr 44/2001 redan tillämplig i Slovenien.

27. Det är således avgörande huruvida det är fråga om ett självständigt rättsligt förfarande i den mening som avses i artikel 66 i förordning nr 44/2001 och huruvida det, trots att det sammanlagda förfarandet går tillbaka till år 1995, omfattas av förordningens tillämpning i tiden.

28. Europeiska kommissionen delar inte detta synsätt. Den anser att förfarandet ska betraktas i sin helhet och att det i tidsmässigt hänseende ska anses ha inletts innan förordning nr 44/2001 trädde i kraft i Slovenien. Således anser kommissionen att tolkningsfrågorna inte kan tas upp till sakprövning.

29. Ett sådant generellt synsätt är emellertid varken nödvändigt eller ligger nära tillhands.

30. Förfarandet mot leasetagaren hade vunnit laga kraft innan det återförvisades till domstolen i första instans år 2008. Mot denna bakgrund är det med hänsyn till den hindrande verkan som rättskraften medför redan osäkert huruvida man i unionsrättsligt hänseende måste utgå från ett kontinuerligt förfarande från år 1995 eller huruvida det inte är påkallat att förfarandet ska betraktas som avslutat när det återupptogs år 2008, det vill säga vid en tidpunkt när förordning nr 44/2001 redan var tillämplig i Slovenien.

31. Dessutom är utgångspunkten i artikel 66 i förordning nr 44/2001 – till skillnad från exempelvis artikel 30 punkt 1 i samma förordning¹¹ - inte ingivandet av den (första) stämningsansökan, utan inledandet av ett rättsligt förfarande. Om ett sådant förfarande inleds är förordningen tillämplig enligt artikel 66.

32. Det framgår inte av artikel 66 att därmed endast avses det *första* rättsliga förfarandet inom ett komplext förfarande som omfattar flera mål. Om man dessutom i enlighet med domen Danvaern Production¹² anser att det för ett rättsligt förfarande krävs att det kärsmål som en svarande väcker syftar till en särskild dom och inte enbart omfattar ett yrkande att motpartens talan ska ogillas, skulle ett yrkande vid domstol mot motparten som grundas på obehörig vinst kunna omfattas av begreppet "rättsligt förfarande" i artikel 66 i förordning nr 44/2001.

33. Mot denna slutsats talar den omständigheten att artikel 66 i förordning nr 44/2001 i några språkversioner inte använder begreppet "talan" (på tyska "Klage") utan "rättsligt förfarande".¹³ Användningen av begreppet "rättsligt förfarande" innebär dock inte att talan och genkärålet såvitt avser artikel 66 måste utgöra ett enhetligt kontinuerligt förfarande. Även om vissa medlemsstaters rättsordningar går i denna riktning, utgör det inte något hinder för den här föreslagna självständiga tolkningen av artikel 66.

34. Det ska följaktligen antas att begäran om förhandsavgörande, vars tolkningsfrågor samtliga rör leasetagarens yrkande som grundas på obehörig vinst omfattas av tillämpningen i tiden av förordning nr 44/2001.

11 — Denna bestämmelse rör avgränsningen av behörigheten när talan har väckts vid flera domstolar efter varandra och är dessutom endast tillämplig på avsnitt 9 i kapitel II i förordningen, till vilken artikel 66 som är aktuell här emellertid inte hör.

12 — Dom Danvaern Production (C-341/93, EU:C:1995:239, punkt 18).

13 — Se exempelvis den engelska versionen ("legal proceedings"), den svenska versionen ("rättsliga förfaranden") och den slovenska versionen ("pravne postopke"). Den franska, den italienska och den spanska versionen rör sig däremot terminologiskt mot begreppet "action judiciaire".

35. Tolkningsfrågorna är följaktligen inte hypotetiska och ska således besvaras av domstolen.

B – *Den första tolkningsfrågan*

36. Den hänskjutande domstolen har ställt den första tolkningsfrågan för att få klarhet i huruvida bestämmelsen om behörig domstol för genkärsmål enligt artikel 6 punkt 3 i förordning nr 44/2001 är tillämplig på ett yrkande som det i målet vid den nationella domstolen.

37. Vid sidan om ett allmänt fastställande av begreppet genkärsmål ska således undersökas huruvida leasetagarens yrkande som grundas på obehörig vinst avser ”samma avtal eller omständigheter som huvudkärålet [från leasegivaren]” i den bemärkelse som avses i nämnda bestämmelse.

1. Begreppet genkärsmål i artikel 6 punkt 3 i förordning nr 44/2001

38. Begreppet genkärsmål i artikel 6 punkt 3 i förordning nr 44/2001 ska ges en självständig tolkning. Domstolen har i målet *Danvaern Productions* preciserat att begreppet är tillämpligt på yrkanden om en särskild dom som i förekommande fall kan ”avse ett belopp som är högre än det som käranden har krävt och kan sökas även om kärandens kärsmål ogillas”.¹⁴

39. Det krävs således att genkärålet innehåller ett yrkande som syftar till meddelandet av en särskild dom som kan särskiljas från kärandens yrkanden.¹⁵

40. Detta är fallet i förevarande mål.

41. Yrkandet om återbetalning av den betalning som gjorts utgör nämligen ett självständigt yrkande från leasetagaren om ett separat åläggande mot leasegivaren, nämligen om återbetalning av den felaktiga betalningen. Ett sådant yrkande utgör inte enbart ett försvar mot motpartens talan om betalning.

2. Begreppet ”som grundar sig på samma avtal eller omständigheter som huvudkärålet”

42. Det krävs dessutom enligt artikel 6 punkt 3 i direktiv 44/2001 att genkärålet ”grundar sig på samma avtal eller omständigheter som huvudkärålet”.

43. Domstolen har hittills inte behandlat formuleringen ”grundar sig på samma avtal eller omständigheter som huvudkärålet” uttömmande.¹⁶ Även denna formulering ska tolkas självständigt med beaktande av syftet med förordning nr 44/2001, varvid det inte ligger nära till hands med en tillämpning av den rättspraxis som meddelats angående artikel 28 i förordningen.¹⁷

14 — Dom *Danvaern Production* (C-341/93, EU:C:1995:239, punkt 12).

15 — Förslag till avgörande från generaladvokaten Léger i målet *Danvaern Production* (C-341/93, EU:C:1995:139, punkt 26).

16 — Se beslutet i begäran om förhandsavgörande *Reichling* (C-69/02, EU:C:2002:221) där det var uppenbart att domstolen saknade behörighet.

17 — Även i denna bestämmelse uppkommer frågan om ”sambandet” mellan två kärsmål. Enligt dess ordalydelse (”[v]id tillämpningen av denna artikel”) och dess systematiska ställning är artikel 28.3 emellertid *uteslutande* tillämplig i en situation där det föreligger risk för oförenliga domar, eftersom kärsmål som har samband med varandra prövas vid olika domstolar i olika medlemsstater. Om ett genkärsmål väcks i ett och samma förfarande föreligger det däremot inte någon risk för oförenliga domar.

44. Syftet med de särskilda behörighetsreglerna för genkärsmål är att göra det möjligt för parterna att låta pröva sina ömsesidiga yrkanden i ett och samma förfarande vid samma domstol,¹⁸ i den mån dessa yrkanden hänför sig till gemensamma faktiska omständigheter och således ”har sitt ursprung i det avtal som parterna har ingått eller i de faktiska omständigheter som ligger till grund för den talan [genom vilken förfarandet inletts]”.¹⁹

45. Detta krav är uppfyllt i förevarande mål. Det återbetalningskrav som genkärsmålet rör har nämligen sitt ursprung i leasingavtalet, till vilket kärandens betalningskrav hänför sig.

46. Begäran om återbetalning av den betalning som erlagts för att fullgöra förpliktelsen enligt exekutionstiteln gäller till sin natur visserligen obehörig vinst, men kan i detta hänseende hänföras till leasingavtalet, eftersom yrkandet som grundas på obehörig vinst inte hade uppkommit utan leasingavtalet och den betalning som erlagts för att fullgöra det.

47. I frågan huruvida det föreligger ett tillräckligt samband med det avtal som ingåtts mellan parterna, kan dessutom principerna i förordning nr 593/2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I) och förordning nr 864/2007 om tillämplig lag för utomobligatoriska förpliktelser (Rom II) tillämpas. Rom I- och Rom II-förordningarna utgår nämligen enhetligt från principen att den lagstiftning som är tillämplig på det avtal som ligger till grund är tillämplig på restitution vid obehörig vinst,²⁰ och således anses yrkandet som grundas på obehörig vinst ha sitt ursprung i det avtal för vars fullgörelse den aktuella betalningen har gjorts.

48. Mot denna bakgrund ligger det nära till hands att utgå från en motsvarande enhetlighet och från ett motsvarande ursprungligt förhållande även vid genkärsmål beträffande obehörig vinst inom ramen för artikel 6 punkt 3 i förordning nr 44/2001.

49. Mot denna bakgrund ska den första tolkningsfrågan besvaras så, att begreppet ”genkärsmål som grundar sig på samma avtal ... som huvudkärsmålet”, i den mening som avses i artikel 6 punkt 3 i förordning nr 44/2001 även omfattar en talan som väckts efter det att, i målet om överklagande, en dom, som vunnit laga kraft och var verkställbar, i ett mål rörande den nuvarande gensvarandens huvudkärsmål har upphävts och samma mål har återförvisats till domstolen i första instans för en förnyad prövning, och med vilken den nuvarande genkäranden, grundat på obehörig vinst, yrkar återbetalning av det belopp som han har betalat enligt den upphävda dom som avkunnades i målet rörande gensvarandens huvudkärsmål.

C – Den andra tolkningsfrågan

50. Genom den andra tolkningsfrågan vill den hänskjutande domstolen få klarhet i huruvida det, vid en talan från en konsument genom vilken denne i samband med en konsumenttvist i den mening som avses i förordning nr 44/2001 som genkärsmål framställer ett krav på grund av obehörig vinst, även är fråga om en konsumenttvist.

1. Huruvida den andra tolkningsfrågan kan tas upp till sakprövning

51. Den hänskjutande domstolen har inte begränsat denna fråga till det fall, vilket inte är aktuellt här, att det inte anses föreligga någon behörighet för genkärsmålet.

18 — Se generaladvokaten Légers förslag till avgörande i målet Danvaern Production (C-341/93, EU:C:1995:139, punkterna 7 och 35).

19 — Rapport om konventionen av den 17 september 1968 om domstols behörighet och om verkställighet av domar på privaträttens område från P. Jenard (EGT C 59, 1979, s. 1, 28).

20 — Vid ogiltiga avtal ska artikel 12.1 e i Rom I-förordningen i systematiskt hänseende ha företräde framför artikel 10.1 i Rom II-förordningen (se NomosKommentar-BGB/Leible, Art. 12 Rom I, punkt 35 och där angiven rättspraxis).

52. I den här aktuella situationen kan det mot denna bakgrund inte längre krävas att den andra tolkningsfrågan besvaras, eftersom domstols behörighet enligt artikel 6 punkt 3 i förordning nr 44/2001 ändå gäller i genkåromålet och de slovenska domstolarna således ska anses behöriga redan av denna anledning.

2. För fullständighetens skull: Materiell prövning av den andra tolkningsfrågan

53. För fullständighetens skull ska jag kortfattat behandla den andra tolkningsfrågan och behandla vilken rättslig ställning yrkandet som grundas på obehörig vinst har mot bakgrund av bestämmelserna om behörig domstol vid konsumenttvister.

54. Vad gäller bestämmelserna om behörig domstol vid konsumenttvister har domstolen ett mycket vittgående synsätt som även omfattar krav som endast har ett ”nära samband” med ett konsumentavtal.²¹ En talan som den i målet vid den nationella domstolen genom vilken yrkas återbetalning av en betalning för att fullgöra ett konsumentavtal, här ett avtal om finansiell leasing, uppvisar ett sådant nära samband.

55. Mot denna bakgrund ska den andra frågan besvaras så, att begreppet ”konsumenttvist” i den mening som avses i artikel 15.1 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att det även omfattar ett yrkande från en konsument som grundas på obehörig vinst som har koppling till en annan konsumenttvist som har väckts mot denne och syftar till en återbetalning av det belopp som konsumenten skulle betala enligt en dom som meddelats i en annan konsumenttvist och senare upphävts.

D – Den tredje tolkningsfrågan

56. Den hänskjutande domstolen har ställt sin tredje fråga för att få klarhet i huruvida (och i så fall på vilket sätt) bestämmelserna om behörighet vid avtal enligt artikel 5 punkt 1 i förordning nr 44/2001 är tillämpliga när leasetagaren såsom i det nationella målet kräver återbetalning på grund av obehörig vinst.

57. Eftersom en behörighet för de slovenska domstolarna kan grundas på såväl behörighetsbestämmelserna för genkåromål som på behörighetsbestämmelserna i konsumenttvister krävs inte något besvarande av den tredje frågan. I förebyggande syfte ska jag dock behandla den kortfattat.

1. Den första delen av den tredje tolkningsfrågan

58. Begreppet ”talan avser avtal” i den mening som avses i artikel 5 punkt 1 i förordning nr 44/2001 omfattar inledningsvis varje förpliktelse som en part frivilligt åtagit sig gentemot en annan.²² Artikel 5 punkt 1 i förordning nr 44/2001 omfattar därvid inte enbart direkta förpliktelser enligt avtalet, utan även sekundära förpliktelser, exempelvis krav på skadestånd eller återbetalning som träder i stället för en icke uppfylld avtalsförpliktelse.²³

21 — Se, senast, dom Hobohm (C-297/14, EU:C:2015:844, punkt 33).

22 — Dom Handte (C-26/91, EU:C:1992:268), dom Tacconi (C-334/00, EU:C:2002:499, punkt 23) och dom Engler (C-27/02, EU:C:2005:33, punkterna 48 och 50).

23 — Dom de Bloos (14/76, EU:C:1976:134).

59. Först nyligen har domstolen i målet Profit Investment SIM i detta hänseende klargjort att ”talan om att ett avtal ska fastställas vara ogiltigt och talan om återbetalning av belopp som erlagts på grundval av nämnda avtal ska anses omfattas av begreppet ”talan avser avtal” i den mening som avses i den bestämmelsen”²⁴ och har därvid utgått från ”orsakssamband[et] mellan rätten till återbetalning och avtalsförhållandet”.²⁵

60. Denna utgångspunkt kan utan vidare tillämpas på den tvist som ska bedömas här, vilken visserligen inte rör ett ogiltigt avtal i den bemärkelsen, men dock en betalning utan rättslig grund på grund av att det inte längre förelåg någon exekutionstitel.

61. Således ska den första delen av den tredje tolkningsfrågan besvaras så, att uttrycket ”om talan avser avtal” i den mening som avses i artikel 5 punkt 1 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att det även omfattar en talan som den i målet vid den nationella domstolen, genom vilken leasetagaren framställer ett yrkande som grundas på obehörig vinst.

2. Den andra delen av den tredje tolkningsfrågan

62. Den andra delen av den tredje tolkningsfrågan avser fastställelsen av uppfyllelseorten för det aktuella kravet.

63. Eftersom den finansiella leasing som är aktuell i målet vid den nationella domstolen till vilket det yrkande som grundas på obehörig vinst är kopplat, varken utgör ett avtal om försäljning²⁶ eller tjänster i den mening som avses i artikel 5.1 b,²⁷ ska uppfyllelseorten i förevarande mål fastställas enligt artikel 5.1 c jämförd med artikel 5.1 a, det vill säga på grundval av den nationella lagstiftning som är tillämplig på det yrkande som framställts.²⁸

64. I rättspraxis anses den avtalsförpliktelse vars bristande uppfyllelse åberopas till stöd för yrkandena vara avgörande vid sekundära anspråk,²⁹ varför det förefaller påkallat att även vid yrkanden som grundas på obehörig vinst vid betalning utan rättslig grund utgå från uppfyllelseorten för den ursprungliga (påstådda) betalningsförpliktelsen. I samma riktning pekar den bedömning som kommer till uttryck i artikel 12.1 e Rom I-förordningen, enligt vilken även följderna av ett förfelat avtal (exempelvis restitution) omfattas av avtalsstatuten.³⁰

65. Således ska den andra delen av den tredje tolkningsfrågan tolkas så, att uppfyllelseorten för förpliktelsen i den mening som avses i artikel 5 punkt 1 i förordning nr 44/2001 ska fastställas med tillämpning av de nationella lagbestämmelser som gäller för fullgörelsen av den ursprungliga betalningsförpliktelsen enligt avtalet som nu återkrävs.

24 — Dom Profit Investment SIM (C-366/13, EU:C:2016:282, punkt 58).

25 — Dom Profit Investment SIM (C-366/13, EU:C:2016:282, punkt 55).

26 — Angående kravet på leverans av varor, se dom Car Trim (C-381/08, EU:C:2010:90, punkt 32 och följande punkter).

27 — Begreppet tjänst ansågs inte vara tillämpligt vid en överlåtelse av nyttjanderätten till immateriella rättigheter, se dom Falco Privatstiftung (C-533/07, EU:C:2007:257, punkt 29).

28 — Dom Tessili/Dunlop (12/76, EU:C:1976:133, punkterna 13 och 15), angående tillämpningen av denna rättspraxis på artikel 5 punkt 1 a i förordning nr 44/2001, se dom Falco Privatstiftung (C-533/07, EU:C:2007:257, punkt 47 och följande punkter).

29 — Dom De Bloos (14/76, EU:C:1976:134, punkterna 13/14).

30 — Se i detta avseende ovan punkt 46 och Rauscher/Leible, EuZPR/EuIPR (2011), punkt 30 samt där angiven rättspraxis.

V – Förslag till avgörande

66. Mot denna bakgrund föreslår jag att domstolen, eftersom det endast krävs ett besvarande av den första tolkningsfrågan, besvarar tolkningsfrågorna på följande sätt:

67. Begreppet ”genkärsmål som grundar sig på samma avtal ... som huvudkärålet”, i den mening som avses i artikel 6 punkt 3 i förordning nr 44/2001 omfattar även en talan – som väckts efter det att en dom vunnit laga kraft och blivit verkställbar, vilken meddelats i ett mål rörande den nuvarande gensvarandens huvudkärsmål, och vilken efter överklagande har upphävts och målet återförvisats till domstolen i första instans för en förnyad prövning, – genom vilken den nuvarande genkäranden, grundat på obehörig vinst, yrkar återbetalning av det belopp som han har betalat enligt den upphävda domen som avkunnades i målet rörande gensvarandens huvudkärsmål.